

31 JUL 2007

bericht op brief van: 25/06/2007
 uw kenmerk: 2007007730
 ons kenmerk: RMW0708632 / NB.07.032
 afdeling: landelijk gebied en water
 bijlage(n): 1
 behandeld door: E.C. Stikvoort
 doorkiesnummer: 0118-631128
 onderwerp: vergunning ex artikel 19d
 Natuurbeschermingswet 1998
 "Oosterschelde"

Waterschap Zeeuwse Eilanden

(Projectbureau Zeeuwse Eilanden)
 t.a.v. heer Van der Horst
 Postbus 1000
 4330 ZW MIDDELBURG

PROJECTBUREAU ZEEUWSE EILANDEN	ACTIE	INFO
ONTVANGST		
PROJECTMANAGER		X
URGENT PROJECTBEHEERSING		
SECRETARIAAT		
TECHNISCH MANAGER		
OMGEVINGSMANAGER		X
PROJECTSECRETARIS		
CONTRACTMANAGER		X
TECHNIEK Disciplinair Ontwerp		
TECHNIEK Disciplineleider Kennis		
TECHNIEK Adviseur Tractingen		X
L. Kerk		X
P. Gullenkamp		X
W. Helchus		X
ARCHIEF nr. P2008-B-0719a		X
CIRCULATIE MAP		

verzonden: 30 JULI 2007

Middelburg, 27 juli 2007

Geachte heer Van der Horst,

In aanvulling op ons schrijven van 9 juli 2007 (kenmerk RMW0707768) betreffende uw aanvraag voor een vergunning op grond van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Schelphoek Oost in het Natura 2000-gebied Oosterschelde berichten wij u het volgende.

Ontwerpbeschikking

Rekening houdend met de constatering dat de natuurbelangen van Oosterschelde zich niet verzetten tegen vergunningverlening en het belang van de uit te voeren werkzaamheden, hebben wij het voornemen de gevraagde vergunning onder voorwaarden te verlenen. Een ontwerpbeschikking hiertoe sluiten wij dan ook bij. Leest u vooral deel A van de ontwerpbeschikking zorgvuldig door; hierin staan de voorschriften die we aan de vergunning verbinden.

De ontwerpbeschikking zal volgens afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht openbaar ter inzage worden gelegd van 1 augustus tot en met 12 september. Belanghebbenden kunnen zienswijzen met betrekking tot dit onderwerp naar voren brengen.

Zienswijze

Wij stellen u hierbij in de gelegenheid om uiterlijk 12 september uw zienswijze met betrekking tot de ontwerpbeschikking bij ons naar voren te brengen. Indien wij op die datum geen reactie hebben ontvangen nemen wij aan dat u geen gebruik wenst te maken van deze gelegenheid.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
 namens dezen,

drs. R.M. Mooij,
 Afdeling Water en Natuur.

011624 2007 PZDB-B-07190

1998 Vergunning ex artikel 19d Natuurbeschermingswet

ONTWERPBESCHIKKING

Deze vergunning bestaat uit drie delen:

In deel **A** leest u waarvoor en waarom u de vergunning krijgt.

In deel **B** leest u over het wettelijke kader en het beleid die een rol spelen bij het verlenen van deze vergunning.

In deel **C** leest u meer over het Natura2000-gebied Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied.

Deel A. De vergunning

Wij verlenen u vergunning voor het versterken van het dijktraject Schelphoek Oost in het Natura2000-gebied Oosterschelde.

Dit doen we op grond van artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet uit 1998. De vergunning geldt in het Natura2000-gebied Oosterschelde voor het deel dat is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Hierin hebben we de aanvraag voor het Habitatrichtlijngebied meegenomen (conform artikel 6, lid twee, drie en vier van de Habitatrichtlijn).

Hieronder leest u achtereenvolgens:

- welke voorschriften wij aan deze vergunning verbinden;
- tot wanneer de vergunning geldig is;
- voor welke activiteiten u de vergunning precies krijgt;
- op welke argumenten wij onze beslissing hebben gebaseerd;
- de zienswijzen van verschillende belanghebbenden.

1. Voorschriften

Om de natuur in het Natura2000-gebied te beschermen, verbinden we aan de vergunning een aantal voorschriften. Tijdens het uitvoeren van uw activiteit bent u dan ook verplicht zich aan onderstaande voorschriften te houden.

Locatiespecifieke voorwaarden/mitigerende maatregelen:

1. Bij aanvang van de werkzaamheden wordt een paddenscherm geplaatst tussen dijkpaal 0085 en dijkpaal 0087⁺⁵⁰ op zodanige wijze dat padden vanuit het moerasgebiedje aan de binnenzijde van de dijk niet op het onderhoudspad kunnen komen.
2. Vanaf 15 maart wordt de vegetatie op de kruin en het bovenbeloop kort gehouden tussen dijkpaal 0085 en dijkpaal 0087⁺⁵⁰ ter hoogte van het moerasgebiedje om te voorkomen dat de Noordse woelmuis zich op het werk gaat begeven. Zie verder punt 4.
3. Bij aanleg/verbreding van de onderhoudsstrook wordt de uitgegraven grond op de kruin van de dijk gelegd. Deze grond fungeert als extra afscherming ter voorkoming van verstoring van broedvogels binnendijks. De grond vanaf dijkpaal 0078⁺⁸⁵ tot dijkpaal 0087⁺⁵⁰ dient wel vóór eind september te zijn afgevoerd om te voorkomen dat Rugstreeppadden hierin een overwinteringsplaats zoeken.
4. Vanaf 15 maart wordt de vegetatie op de kruin en het bovenbeloop kort gehouden op het gehele traject om te voorkomen dat hier zich broedvogels vestigen (zie ook maatregel 2).
5. Ten behoeve van foeragerende en overtijdende vogels in de Weeversinlaag vindt transport tussen dijkpaal 0096⁺⁵⁰ en dijkpaal 0101 buitendijks plaats en worden hier binnendijks geen depotlocaties ontwikkeld.
6. Tussen dijkpaal 0097⁺⁵⁰ en dijkpaal 0101 vinden géén dijkverbeteringactiviteiten of transporten plaats vóór 1 juli op de binnenzijde en de kruin van de dijk. Aan de buitenzijde mogen wel transporten plaatsvinden. Op het overige deel van het traject mogen voor 1 juli wel werkzaamheden en/of transporten plaatsvinden, enkel mogen deze werkzaamheden en/of transporten zich niet bevinden op de kruin en aan de binnenzijde van de dijk, behoudens het gebied rond de depotlocatie. Uitzondering hierop is de uitgegraven grond, die tijdelijk op de kruin mag worden aangebracht.
7. Om verstoring van foeragerende steltlopers te voorkomen worden de werkzaamheden tussen dijkpaal 0076⁺⁸⁵ en dijkpaal 0082 opgestart na 30 april. Transporten zijn wel mogelijk.
8. Het permanente verlies van circa 955 m² beschermd habitat door de werkzaamheden leidt tot een herstelopgave. Deze herstelopgave zal in gezamenlijkheid met eerdere en toekomstige kleine verliesposten bij de dijkverbeteringswerken door de initiatiefnemer gerealiseerd worden.

Standaard voorwaarden/mitigerende maatregelen voor dijktrajecten:

9. Vóór 15 maart wordt de vegetatie op het buitentalud en kruin zeer kort gemaaid, tenzij in de locatiespecifieke maatregelen anders is aangegeven.

10. Op schorren of slikken bedraagt de breedte van werkstrook maximaal 15 meter, gerekend vanuit de waterbouwkundige teen van de dijk. Op locaties waar zich zeegras bevindt wordt voorzover mogelijk een smallere werkstrook aangehouden.
11. Indien het voorland uit slik bestaat, dienen vrijkomende grond en stenen ter plaatse van de kreukelberm verwerkt te worden en niet over de gehele werkstrook. De stenen en grond dienen zo egaal mogelijk over grote dijk lengte verdeeld te worden, waardoor de ophoging zo min mogelijk wordt. Perkoenpalen en overige vrijkomend materiaal dienen verwijderd en afgevoerd te worden.
12. Het voorland (slik en schor) in de werkstrook dient aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke hoogte te worden teruggebracht te worden. Voor slik geldt dit voor de werkstrook buiten de kreukelberm, voor schor echter over de gehele breedte van de werkstrook. Eventuele kreekjes die binnen de werkstrook (en buiten de kreukelberm) zijn gelegen dienen vooraf geregistreerd, en na afloop, hersteld te worden.
13. Er vindt op het slik of schor geen opslag van materiaal en/of grond plaats buiten de werkstrook, ook niet in aangrenzende dijktrajecten.
14. Er vindt geen betreding van het voorland buiten de werkstrook plaats, niet door personen noch met materieel, tenzij in de locatiespecifieke maatregelen anders is aangegeven.

Overige voorwaarden:

15. De dijkverbetering dient strikt te worden uitgevoerd conform de aanvraag, voor zover niet in tegenpraak met de in deze vergunning geformuleerde voorwaarden.
16. Bij de inzet van hydraulische machines dient te worden voorkomen dat er olie lekkage plaatsvindt. Mocht er desondanks toch verontreiniging plaatsvinden dan dient dit naar een erkende verwerker te worden afgevoerd.
17. Zodra personeel van de politie, de provincie Zeeland of de Algemene Inspectie Dienst vraagt naar uw vergunning, bent u verplicht om deze te tonen.
18. Bij niet nakomen van de in de vergunning opgenomen voorschriften door de vergunninghouder kan deze vergunning te allen tijden ingetrokken worden of kunnen nadere voorwaarden worden gesteld.
19. U dient u de heer C. Beekman, medewerker Handhaving van de provincie Zeeland, op de hoogte te brengen wanneer u begint met uw werkzaamheden. Hij is bereikbaar via telefoonnummer (0118) 631 956 of via het mailadres c.beekman@zeeland.nl.

2. Geldigheid

Deze vergunning is geldig tot en met 31 december 2009. Zorgvuldig nakomen van de bovenstaande voorschriften, voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of verdere voorwaarden stellen.

3. Uw activiteiten

U hebt de vergunning aangevraagd voor het versterken van het dijktraject Schelphoek Oost, inclusief de oostelijke dam, gelegen in de gemeente Schouwen-Duiveland. Het betreft de kadastrale percelen WTS00K 16, WTS00K 86 en WTS00K 106.

U geeft aan dat een groot deel van de Nederlandse dijken aan de zeezijde tegen golven wordt beschermd door een steenbekleding. Uit onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding onvoldoende tegen zeer zware stormen bestand is. Anders gezegd: de steenbekleding is in veel gevallen te licht en voldoet niet aan de veiligheidsnorm. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart. Hierin werken Rijkswaterstaat, de Zeeuwse waterschappen en de provincie Zeeland samen. Daarvoor is het Projectbureau Zeeweringen in het leven geroepen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is.

Na verbetering dienen de dijktrajecten te voldoen aan de veiligheidsnorm zoals die is vastgelegd in de Wet op de Waterkering. Veiligheid is eerste prioriteit, maar daarnaast geeft u aan dat er ook aandacht is voor de gevolgen van de dijkverbeteringswerken voor het landschap, de natuur, cultuurhistorie (de LNC-waarden) en overige belangen, zoals ruimtelijke ordening, omwonenden en milieu.

Het traject heeft een lengte van circa 2,2 kilometer, exclusief de dam, die een lengte heeft van 900 meter. Het betreft een ringdijk die na de ramp in 1953 is aangelegd. De dam is een restant van de oude zeedijk van voor de ramp die golfreducerend werkt op de ringdijk.

De werkzaamheden betreffen op hoofdlijnen:

- In deelgebied I (dijkpaal 0078⁺⁸⁵ – dijkpaal 0087⁺⁵⁰) verbeteren van de boothelling met waterbouwasfaltbeton en voor het overige overlagen met breuksteen 5-40kg vol-en-zat gepenetreerd met asfalt.
- In deelgebied II (dijkpaal 0097⁺⁵⁰ – dijkpaal 0101) verbeteren van de dijkbekleding met betonzuilen hoog 0,50 meter.
- In deelgebied III (oostelijke dam) van dijkpaal 0101 tot dam binnenzijde +90 m overlagen met breuksteen 5-40 kg vol-en-zat gepenetreerd met asfalt; van dam binnenzijde +90 m tot +900 m overlagen met breuksteen 5-40 kg gepenetreerd met asfalt, echter van de teen tot NAP +1,40 m wordt er een

overlaging met "schone koppen" toegepast, van NAP +1,40 m tot +3,45 m is de overlaging vol-en-zat gepenetreerd. De kop van de dam overlagen met breuksteen 10-60 kg, met van de teen tot NAP +1,40 "schone koppen" en van NAP +1,40 tot +3,45 vol-en-zat gepenetreerd. De dam wordt aan de buitenzijde voorzien van betonzuilen, van de teen tot NAP +1.40 m zijn de zuilen hoog 0,45 meter en voorzien van eco-toplaag en van NAP +1,40 m tot +3,45 m hoog 0,50 m zonder de eco-toplaag. De gehele dam (zowel binnenzijde, betonzijde en kop) wordt boven ontwerpelijk voorzien van open steenasfalt afgestrooid met grond.

- De onderhoudsstrook van dijkpaal 0079 tot dijkpaal 0097⁺⁵⁰ wordt opnieuw begaanbaar gemaakt voor fietsers. De strook ligt op de berm van de dijk. Op de dam en van dijkpaal 0097⁺⁵⁰ tot dijkpaal 0101 wordt de onderhoudsstrook niet toegankelijk voor fietsers gemaakt.

4. Onze overwegingen

Om tot deze vergunningverlening te komen, hebben we een aantal zaken zorgvuldig afgewogen. Hieronder leest u welke argumenten een rol speelden bij ons besluit.

** Een beoordeling van de effecten is noodzakelijk*

Het te verbeteren dijktraject ligt binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied Oosterschelde en (significant) negatieve effecten van deze activiteit op de beschermde natuurwaarden zijn op voorhand niet uit te sluiten. De werkzaamheden houden niet direct verband met en zijn niet nodig voor het beheer van het gebied. Daarom moet op objectieve wijze onderzocht en passend beoordeeld worden wat de effecten van de activiteiten (kunnen) zijn. In opdracht van de initiatiefnemer is door Grontmij Nederland BV het rapport PZDB-R-07024 'Passende beoordeling Schelphoek-Oost' (22 februari 2007) opgesteld. Naar ons oordeel bevat dit rapport in samenhang met de overige bij de vergunningaanvraag gevoegde stukken de benodigde objectieve informatie om de effecten van de geplande activiteiten te kunnen beoordelen.

** Effecten zijn mogelijk op beschermde habitats, soorten en 'oude doelen'*

In het Natura2000-gebied Oosterschelde zijn drie categorieën specifieke instandhoudingsdoelen te onderscheiden: habitats, soorten en de zogenaamde oude doelen. Bij habitats betreft het tijdelijke, dan wel permanente verstoring en/of onttrekking van bij eb droogvallend slik (behorend tot habitattype Grote ondiepe kreken en baaien); andere kwalificerende habitattypes zijn niet aanwezig langs dit dijktraject. Bij soorten betreft het mogelijke effecten op de noordse woelmuis, die in een binnendijks moerasje langs het dijktraject voorkomt, en een reeks van vogelsoorten; overige kwalificerende soorten komen niet in de invloedssfeer van de activiteiten voor of ondervinden er geen effect door. Bij 'oude doelen' betreft het tijdelijke of permanente effecten op wier- en zoutplantenvegetaties, die voornamelijk op de buitenzijde van de oostelijke havendam voorkomen. De rugstreeppad is ook een soort die in het genoemde moerasje voorkomt en die als 'oud doel' bescherming geniet.

** Er zijn geen significant-negatieve effecten op habitats*

Op een deel van het dijktraject zal als gevolg van een teenverschuiving en ophoging van de kreukelberm een permanent verlies van circa 955 m² kwalificerend habitat, namelijk bij eb droogvallend slik plaatsvinden. Dit ruimtebeslag bedraagt minder dan 0,1 % van het totale areaal droogvallend slik in de Oosterschelde en beoordelen we daarmee als geen significant negatief effect. Dit verlies leidt wel tot een herstelopgave voor de initiatiefnemer. Deze herstelopgave zal in gezamenlijkheid met eerdere en toekomstige kleine verliespos-ten door de initiatiefnemer gerealiseerd worden.

Door het onvermijdelijke gebruik van een werkstrook zal tijdelijk een strook slik verloren gaan, dan wel verstoord worden. Door het toepassen van mitigerende maatregelen, waarbij het slik op de oorspronkelijke hoogte wordt teruggebracht, kan het slik zich volledig herstellen en is er geen sprake van extra verlies van dit habitattype. De negatieve effecten achten wij gering, niet significant, onvermijdelijk en aanvaardbaar.

** Er zijn geen significant-negatieve effecten op de noordse woelmuis*

De huidige steenbekleding vormt geen geschikt biotoop voor de langs het dijktraject waargenomen woelmuis. De vervanging van de dijkbekleding zal dan ook niet leiden tot tijdelijke of permanent verlies aan leefgebied. Hetzelfde geldt voor de grasbegroeiing op de dijk, daar deze kort ge graasd is door schapen. Om de geringe kans van voorkomen van deze soort op het beïnvloede deel van de dijk te voorkomen zullen mitigerende maatregelen worden genomen. Vanaf half maart wordt de vegetatie op de kruin en het bovenbeloop van de dijk ter hoogte van het moerasje (dijkpaal 0085 – dijkpaal 0087+50) kort gehouden, om te voorkomen dat de noordse woelmuis zich op het werk begeeft. Negatieve effecten op de noordse woelmuis achten wij daarom uitgesloten.

** Er zijn geen significant-negatieve effecten op 'Natura2000-broedvogels'*

In de nabij het dijktraject gelegen Weeversinlaag wordt gebroed door bontbekplevier, kluut, noordse stern en visdief. Mogelijk worden deze broedvogels door de dijkwerkzaamheden gestoord. Om de effecten te verkleinen worden mitigerende maatregelen uitgevoerd in de vorm van fasering van de werkzaamheden, vermijden

van transportbewegingen langs de binnenzijde van de dijk en het tijdelijk plaatsnemen van ontgraven grond bij de onderhoudsstrook op de kruin van de dijk, zodat hiermee als het ware een 'scherm' wordt geplaatst. De eventuele negatieve effecten op de broedvogels zijn naar ons oordeel aanvaardbaar en niet-significant.

* Er zijn geen significant-negatieve effecten op 'Natura2000-niet-broedvogels'

Door vogels wordt gevoergerend op de bij eb droogvallende buitendijkse delen en in de nabijgelegen binnendijkse, open en drasse delen, zoals de Weevers Inlaag. Door geluid, beweging en aanwezigheid van mensen kan er verstoring van deze vogels optreden. De verstoring van binnendijks foeragerende vogels zal vanwege de mitigerende maatregelen voor de broedvogels én de afscherming door het dijklichaam minimaal zijn.

Buitendijks bevindt zich in de havenkom een behoorlijk oppervlak bij eb droogvallend slik. Door de werkstrook zal tijdelijk een strook van maximaal 15 meter slik als foerageergebied ongeschikt zijn. Daarnaast zal in een zone langs het dijktraject enige verstoring optreden. Uit inventarisaties is gebleken dat enkele vogelsoorten hier mogelijk een negatief effect van ondervinden. Het gaat om steenloper, tureluur en bontbekplevier. Voor de bontbekplevier geldt dat er uitwijkmogelijkheden zijn naar het nabijgelegen westelijke deel van de Schelphoek, maar ook naar de Roggenplaat of binnendijks in de Prunje. Gezien de uitwijkmogelijkheden en het tijdelijke karakter van de werkzaamheden beoordelen wij de effecten als niet-significant.

Een deel van het foerageergebied grenzend aan het dijktraject is in april van groot belang voor de steenloper. Onzeker is of deze voldoende uitwijkmogelijkheden hebben, gezien de sterke preferentie. Als mitigerende maatregel is daarom in de fasering van de werkzaamheden rekening gehouden met de steenloper. Langs het grootste deel van het voor steenlopers aantrekkelijke gebied zullen werkzaamheden (exclusief transport) pas ná 30 april plaatsvinden. Gezien de mitigerende maatregel en het tijdelijke karakter van de werkzaamheden beoordelen wij de effecten als niet-significant.

De tureluur foerageert in april en augustus in belangwekkende aantallen in delen langs het dijktraject. Verwachting is dat er voldoende uitwijkmogelijkheden voor de vogels zijn. Bij de fasering van de werkzaamheden is ook rekening gehouden met de tureluur. Deze profiteert mede van de mitigerende maatregel die voor de steenloper wordt genomen. Gezien de mitigerende maatregel, de uitwijkmogelijkheden en het tijdelijke karakter van de werkzaamheden beoordelen wij de effecten als niet-significant.

Vogels gebruiken de directe omgeving, binnen- en buitendijks, van het dijktraject ook om te overtuigen. Meerdere soorten doen dat in belangwekkende aantallen. Met de Weeversinlaag en het natuurontwikkelingsgebied De Prunje grenzend aan het dijktraject zijn er ruim nabijgelegen uitwijkmogelijkheden voor deze vogels voorhanden. Negatieve effecten zijn naar ons oordeel niet te verwachten.

* Er zijn geen significant-negatieve effecten op de rugstreeppad

De rugstreeppad komt alleen in het moerasgebiedje langs het dijktraject voor. Om te voorkomen dat deze amfibieën op het dijktraject komen zal als mitigerende maatregel bij aanvang van de werkzaamheden een scherm worden geplaatst ter hoogte van het moerasje (dijkpaal 0085 – dijkpaal 0087+50). Negatieve effecten op de rugstreeppad achten wij daarom uitgesloten.

* Er zijn geen significant-negatieve effecten op wier- en zoutvegetaties

Op de ondertafel komen alleen aan de buitenzijde van de dam soortenrijke wervevegetaties voor. Aan de binnenzijde van de dam komen ook diverse wieren voor, maar deze worden niet als soortenrijk beoordeeld. Zoutplanten komen voornamelijk aan de buitenzijde van de dam voor. Elders is het voorkomen van wieren en zoutplanten beperkt. Door de dijkverbetering zullen de wier- en zoutvegetaties verdwijnen. Bij de nieuwe dijkbekleding is echter rekening gehouden met herstel mogelijkheden op de soortenrijke delen. Hier worden materialen toegepast die relatief gunstig zijn voor het herstel. Op de middellange termijn zal dan ook geheel herstel op kunnen treden. De tijdelijke negatieve effecten achten wij niet-significant en aanvaardbaar.

* In combinatie met andere activiteiten in de Oosterschelde veroorzaakt uw activiteit geen significant-negatieve effecten

Ook als we kijken naar andere activiteiten in de Oosterschelde treden er in gezamenlijkheid geen significant-negatieve effecten op. We denken hierbij aan activiteiten die tegelijkertijd met uw activiteit plaatsvinden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (het bereiken van een nieuw morfologisch evenwicht na het uitvoeren van de deltawerken en de verwachte zeespiegelstijging) als diverse menselijke activiteiten in het gebied zoals scheepvaart, visserij, recreatie en andere.

Door de werkzaamheden in Schelphoek Oost vindt een tijdelijke verstoring plaats van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. De denken valt aan broedvogels zoals kluut en tureluur, rustende steltlopers en eenden zoals de wintertaling, en aan foeragerende steltlopers, eenden en andere soorten zoals de rosse grutto. Daarnaast zal 995 m² van het habitatype 1160 verloren gaan. Verdere menselijke activiteiten, die ook een negatieve invloed kunnen hebben op de genoemde soorten en habitats zijn visserij en recreatie in het gebied, maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid.

Algemene autonome ontwikkelingen

De Oosterschelde is een zout getijdenwater, dat zeewaarts en landwaarts wordt begrensd door de Stormvloedkering en de compartimenteringsdammen. Als gevolg van de afsluitingen zijn er zowel de stroomsnelheden als ook de dynamiek afgenomen. Er wordt geen rivierslib meer aangevoerd en de geulen zijn te ruim gedimensioneerd. Het gevolg is de zogenoemde 'zandhonger', dat wil zeggen dat platen, slikken en schorren eroderen om de geulen op te vullen. Dit zorgt ervoor dat de oppervlakte intergetijdengebieden jaarlijks afneemt met 40 a 50 ha. Het verlies van intergetijdengebied en het verminderen van de droogvalduur betekent een afname van foerageermogelijkheden voor steltlopers. In het doelendocument van juni 2006 wordt er echter rekening mee gehouden dat de teruggang van het intergetijdengebied niet gekeerd kan worden en zijn de doelen op deze afname afgestemd.

Recreatie

De Oosterschelde vormt een aantrekkelijk recreatiegebied, vooral in de zomer. Door geluid en aanwezigheid van o.a. wandelaar, fietsers, boten, (kite-)surfers, sportvissers (inclusief pieren-spitters) kunnen broedende, foeragerende, overtijende of rustende vogels en zeehonden verstoord worden. In het geval van de dijkverbeteringswerken zijn vooral de fietsers en wandelaars van belang door hun versturende effecten op vogels. Er kan worden aangenomen dat als gevolg van de dijkverbeteringswerkzaamheden de verstoring door recreanten zou kunnen toenemen door de aanwezigheid van nieuwe verharde onderhoudspaden indien ze dichtbij een hoogwatervluchtplaats, een slik of schor liggen. Door het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. afsluiten van onderhoudspaden) wordt voorkomen dat er (significant-) negatieve effecten van recreanten als gevolg van de werkzaamheden optreden. Voor recreatie in het algemeen geldt dat maatregelen zijn genomen zoals het afsluiten van kwetsbare gebieden om (significant-) negatieve effecten van recreatie op de natuurwaarden van de Oosterschelde te voorkomen.

Visserij

Er worden verschillende vormen van visserij (boomkorvisserij, mosselteelt, vaste vistuigen, mechanische en handmatige kokkelvisserij) in het gebied uitgeoefend die kunnen leiden tot verstoring van vogels en zeehonden door geluid, voedselcompetitie en tot beschadiging van de kwalificerende habitats zoals habitatype 1160 (grote baaien). Het bezoeken van kokkelbanken tijdens laagwater in verband met handmatige kokkelvisserij kan een verstoring van rustende of foeragerende vogels tot gevolg hebben. Door de regelgeving zoals het Schelpdierbesluit en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen bij het uitoefenen van bijvoorbeeld mechanische en handmatige kokkelvisserij worden negatieve effecten zoals voedselcompetitie en beschadiging van kwalificerende habitats zo goed mogelijk beperkt.

Dijkverbeteringswerken

Door de dijkverbeteringswerken kan het intergetijdengebied permanent worden aangetast. De kenmerkende planten en dieren die zich door aanleg van de harde oeverbeschoeiingen op de dijken hebben kunnen ontwikkelen, blijven ook in de toekomst gehandhaafd. Verder kunnen broedende, rustende en foeragerende vogels verstoord worden. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voor vogels en habitats verzacht en significante effecten voorkomen. Voor het totale oppervlakteverlies aan habitattypen veroorzaakt door de dijkversterkingen zal een herstelopgave geformuleerd worden.

Overige activiteiten

Windmolens kunnen negatieve effecten veroorzaken o.a. door geluid of leiden tot aanvaarding. Door het snijden van zeegroenten kan een tijdelijke en plaatselijke verstoring plaatsvinden van de functie van de schorren als hoogwatervluchtplaats, rust-, foerageer- en broedplaats voor vogels. Door betreding van het schor kan het tot verstoring van de vegetatie komen. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten verzacht en significante effecten voorkomen. Nieuwe activiteiten worden middels het verlenen van vergunningen geregeld.

We hebben hiermee uw activiteit getoetst aan de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen van het Natura2000-gebied Oosterschelde, die bestaan uit:

- doelstellingen voor vogelsoorten
- doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten
- doelstellingen uit aanwijsbesluiten van de beschermde natuurmonumenten Oosterschelde-buitendijks en Oosterschelde-binnendijks

Meer informatie over de Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

5. Zienswijzen van belanghebbenden

Op het moment dat wij uw vergunningaanvraag binnen kregen, hebben wij een afschrift hiervan verstuurd naar:

- de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
- het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Schouwen-Duiveland.

Daarnaast hebben wij een ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage gelegd en eventuele belanghebbenden met een publicatie in het huis-aan-huis-blad Ons Eiland (Schouwen-Duiveland) daarop geattendeerd. Ze kregen op die manier de gelegenheid om hun zienswijze te geven op uw aanvraag. De Zeeuwse Milieufederatie en Vogelbescherming Nederland hebben wij daarenboven middels een brief op de publicatie geattendeerd.

Resultaat...

Deel B. Wettelijk kader en beleid

In paragraaf 1 van dit deel leest u welke artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 en de Habitatrichtlijn uit 1992 van belang zijn bij het verlenen van deze vergunning.

In paragraaf 2 leest u welk beleid een rol speelt bij de vergunningverlening.

1. Wettelijk kader

In 1998 is de Natuurbeschermingswet 1998 opgesteld. Op 20 januari 2005 is er een wet aangenomen die de Natuurbeschermingswet uit 1998 op een aantal punten heeft gewijzigd. Sinds 1 oktober 2005 is een aantal artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 en de wijzigingswet in werking getreden.

De voor vergunningverlening van belang zijnde artikelen zijn:

Artikel 2, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat wat we onder 'gedeputeerde staten' verstaan, voor zover niet anders is bepaald.

Gedeputeerde staten = gedeputeerde staten van de provincie waarin geheel of grotendeels zijn gelegen:

- gebieden als bedoeld in artikel 10a (zie hieronder), of
- natuurmonumenten, of
- landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten, of
- beschermde landschapsgezichten.

Artikel 10a, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat Onze Minister gebieden aanwijst om de volgende Europese richtlijnen uit te kunnen voeren:

- richtlijn (EEG) nummer 79/409 (Vogelrichtlijn)
- richtlijn (EEG) nummer 92/43 (Habitatrichtlijn)

Artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat een besluit de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Het gaat dan om besluiten, zoals bedoeld in het vorige artikel (het eerste lid van artikel 10a). Onder instandhoudingsdoelstellingen vallen in ieder geval:

- a. doelstellingen die gaan om de instandhouding van de leefgebieden, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 79/409, of
- b. doelstellingen die gericht zijn op de instandhouding van de natuurlijke habitats of van de populaties van in het wild levende dier- en plantensoorten, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 92/43.

Artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat de instandhoudingsdoelstelling (uit artikel 10a, tweede lid) ook betrekking kan hebben op doelstellingen gericht op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied

Voor zover deze niet vallen onder de doelstellingen volgens de richtlijnen uit het tweede lid vereist is.

Artikel 15a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Volgens dit artikel is het gebied geen beschermd natuurmonument meer vanaf het moment dat het gebied wordt aangewezen als Natura2000-gebied.

Artikel 15a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura2000-gebied ook betrekking heeft op eerdere doelstellingen, die gericht waren op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Dit geldt ook als het gebied niet langer aangewezen is als beschermd natuurmonument. We houden dan dus doelstellingen aan zoals ze waren toen het gebied nog wel aangewezen was als beschermd natuurmonument.

Artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat het verboden is om projecten of andere handelingen te realiseren of onderscheidenlijk te verrichten:

- zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, of

- in strijd met voorschriften of beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Bovenstaande is het geval als die projecten of handelingen:

- de kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een aangewezen gebied zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid.
  - een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn hierbij het uitgangspunt.
  - de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19e van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning letten op de instandhoudingsdoelstelling en rekening houden:

- met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben voor:
  - het gebied dat aangewezen is op grond van artikel 10a, eerste lid, of
  - het gebied waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid;
- met een beheersplan dat op grond van artikel 19a of artikel 19b is vastgesteld.

Het gaat hier om het verlenen van een vergunning zoals bedoeld in artikel 19d, eerste lid.

Artikel 19f van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen over een vergunning (artikel 19d, eerste lid) een initiatiefnemer van een nieuw project of andere handelingen eerst een passende beoordeling maakt voor de gevolgen van het gebied. Daarbij houdt hij/zij rekening met de instandhoudingsdoelstellingen:

- als het nieuwe project of andere handelingen niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een gebied, zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid,
- maar dit project in combinatie met andere projecten of handelingen wel significante gevolgen kunnen hebben voor het gebied.

Artikel 19g, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel geeft aan dat Gedeputeerde Staten pas een vergunning (artikel 19d, eerste lid) kunnen verlenen op het moment dat zij zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dit moet blijken uit een passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 19f, eerste lid.

Artikel 19i, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van een gebied:

- aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid, artikel 10a, eerste lid, of
- waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12.

Deze zorg houdt in ieder geval het volgende in. Weet of kan iemand redelijkerwijs vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor het gebied? Dan is diegene verplicht dergelijke handelingen of nalaten te voorkomen. Is dat niet mogelijk, dan is diegene verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om die gevolgen te voorkomen. Kunnen de gevolgen niet worden voorkomen, dan is diegene verplicht deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Uitgangspunt is allereerst de instandhoudingsdoelstelling voor gebieden die aangewezen zijn op grond van artikel 10a, eerste lid. Daarnaast nemen we als uitgangspunt de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid.

Artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998

De Wet van 20 januari 2005 houdt een aantal wijzigingen in van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wijzigingen houden verband met Europeesrechtelijke verplichtingen.

Artikel V, eerste lid van deze Wet, bepaalt dat de besluiten van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden, gelden als besluiten als bedoeld in artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998.

Artikel 4, eerste lid, derde alinea, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992

Deze richtlijn gaat over de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (de Habitatrichtlijn). In dit artikel staat dat elke lidstaat op basis van de criteria van bijlage III (fase 1) en van de relevante wetenschappelijke gegevens een lijst van gebieden voorstelt, waarop staat aangegeven welke typen natuurlijke habitats van bijlage I en welke inheemse soorten van bijlage II in die gebieden voorkomen. Voor diersoorten met een zeer groot territorium komen deze gebieden overeen met de plaatsen, binnen het na-

tuurlijke verspreidingsgebied van die soorten, die de fysische en biologische elementen vertonen welke voor hun leven en voortplanting essentieel zijn. Voor aquatische soorten met een groot territorium worden deze gebieden alleen voorgesteld indien het mogelijk is een zone duidelijk af te bakenen die de fysische en biologische elementen vertoont welke voor hun leven en voortplanting essentieel zijn. Zo nodig stellen de lidstaten aanpassingen van de lijst voor in het licht van de resultaten van het in artikel 11 bedoelde toezicht. De lijst wordt binnen drie jaar na kennisgeving van de richtlijn aan de Commissie toegezonden met informatie over elk gebied. Deze informatie omvat een kaart, de naam, de ligging en de oppervlakte van het gebied, alsmede de gegevens die zijn verkregen uit toepassing van de in bijlage III (fase 1) vermelde criteria, en wordt verstrekt op basis van een door de Commissie volgens de procedure van artikel 21 opgesteld formulier.

Artikel 4, tweede lid van de Habitatrichtlijn

In artikel 4, tweede lid, derde alinea stelt de Commissie de lijst van gebieden van communautair belang vast, waarop de gebieden staan aangegeven met een of meer prioritaire typen natuurlijke habitats of een of meer prioritaire soorten.

Artikel 4, vijfde lid van de Habitatrichtlijn

Dit artikel bepaalt dat de bepalingen van artikel 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn gelden, zodra een gebied op de lijst is geplaatst die bedoeld is in het tweede lid, derde alinea.

Artikel 6 tweede lid van de Habitatrichtlijn

Dit artikel stelt dat de lidstaten passende maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet verslechterd in de speciale beschermingszones. Ook zorgen ze ervoor dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen. Dit geldt voorzover die factoren een significant effect kunnen hebben. Daarbij wordt gelet op de doelstellingen van deze richtlijn.

Artikel 6 derde lid van de Habitatrichtlijn

In dit artikel staat dat voor een plan of project een passende beoordeling gemaakt moet worden van de gevolgen voor het gebied. Dit geldt voor een plan of project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied of niet direct nodig is voor het beheer van het gebied. Maar dit plan of project kan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen hebben voor een gebied. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.

De bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor zo'n plan of project:

- nadat zij de zekerheid hebben dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten, en;
- nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

Ze letten hierbij op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied. Ze geven toestemming onder voorbehoud van wat dat in lid 4 staat.

Artikel 6, vierde lid van de Habitatrichtlijn

Artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn stelt dat indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, de lidstaat alle nodige compenserende maatregelen neemt om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De lidstaat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen. Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van grootopenbaar belang worden aangevoerd.

2. Beleid

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft de Oosterschelde aangewezen als speciale beschermingszone. Dit heeft hij gedaan op grond van de Vogelrichtlijn. De Oosterschelde is een Natura2000-gebied (artikel 10a, eerste lid, Natuurbeschermingswet 1998). Dit is zo bepaald in artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen.

Wel aangemeld

In 2003 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Oosterschelde bij de Europese Commissie aangemeld als speciale beschermingszone (artikel 4, lid 1 van de Habitatrichtlijn).

Nog niet aangewezen

De Habitatrichtlijngebieden zijn nog niet aangewezen conform artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Op 8 december 2004 heeft de Europese Commissie de Habitatrichtlijngebieden, die door Nederland zijn aangemeld, op de communautaire lijst geplaatst. Totdat de formele aanwijzingsprocedure is voltooid gaan we uit van het volgende. We komen artikel 6 van de Habitatrichtlijn na met een beroep op de rechtstreekse werking, of we interpreteren richtlijnconform de artikelen 19d en verder.

Communautaire lijst

Op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie de communautaire lijst vastgesteld voor de Atlantische biografische regio. Nederland hoort bij deze regio. Zodra een gebied op de communautaire lijst is geplaatst, zoals nu dus het geval is, zijn de bepalingen van artikel 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn voor dat gebied van toepassing.

Dat betekent dat we een aanvraag tot vergunningverlening (ex artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998) rechtstreeks aan artikel 6, tweede, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn moeten toetsen. Dit moet op grond van artikel 10 van het EG-verdrag op het moment dat een derde belanghebbende hierom vraagt. Het kan ook betekenen dat we artikel 19d, eerste lid, volgens de bepalingen uit de Habitatrichtlijn moeten uitleggen wanneer het beschermde natuurmonument overlapt met het Habitatrichtlijngebied.

Jurisprudentie

We wijzen u op een uitspraak van de Raad van State van 28 februari 2007 waarin naar het oordeel van de Afdeling niet kan worden aanvaard dat de reikwijdte en werkingssfeer van de in artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 opgenomen verbodsbepaling, die is gekoppeld aan de vergunningplicht, via interpretatie van het communautaire recht wordt uitgebreid, terwijl deze uitbreiding niet kenbaar is voor de adressanten van de verbodsnorm. Daarbij neemt de Afdeling mede in aanmerking dat tegen overtreding van dit voorschrift door middel van bestuursdwang handhavend kan worden opgetreden en deze overtreding tevens ingevolge artikel 1a van de Wet op de economische delicten een economisch delict oplevert. Verder was derhalve in de onderhavige procedure niet bevoegd om op basis van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 vergunning te verlenen.

Zoals de Afdeling op grond van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen eerder heeft overwogen in haar uitspraak van 31 maart 2000 in de zaak Texel (E01.97.0178; AB 2000/302) moet, alvorens wordt toegekomen aan de vraag of een artikel van de Habitatrichtlijn rechtstreekse werking heeft, worden nagegaan of het van toepassing zijnde nationale recht richtlijnconform kan worden geïnterpreteerd.

Natura2000-doelendocument

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ambtelijke concepten van het Natura2000-doelendocument en gebiedendocumenten voor de verschillende Natura2000-gebieden voor commentaar aan overheden en maatschappelijke organisaties voorgelegd. Onder deze gebieden valt ook de Oosterschelde. Dit deed het ministerie in december 2005.

In het document zijn kernopgaven voor de verschillende Natura2000-landschappen geformuleerd. Voorbeelden van deze landschappen zijn Duinen en Noordzee, Waddenzee en Delta. In juni 2006 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit doelendocument vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen

In januari 2007 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura2000-gebieden ter inzage gelegd. De Oosterschelde valt onder deze 111 gebieden.

In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgave uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten. Het Natura2000-doelendocument en het ontwerpbesluit voor de Oosterschelde worden in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken. Meer over de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

Beleidsplan Oosterschelde

In 1995 heeft de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan Oosterschelde 1995 vastgesteld. Dit beleidsplan beschrijft een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is de hoofddoelstelling als volgt:

'Het behoud en zo mogelijk versterking van de natuurlijke waarden, met inachtneming van de basisvoorwaarden van een maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder vooral de visserij, wordt begrepen.'

In 2000 is de Stuurgroep Oosterschelde opgeheven en kwam de beleidsuitvoering in handen van het bestuur van het in 2000 opgerichte Nationaal Park Oosterschelde. Het Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Park Oosterschelde zet het beleid van het Beleidsplan Oosterschelde 1995 voort. Het Nationaal Park Oosterschelde heeft dit inrichtingsplan in 2001 vastgesteld.

Deel C. Gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen Oosterschelde

Hieronder leest u in paragraaf 1 een algemene gebiedsbeschrijving van het Natura2000-gebied Oosterschelde. In paragraaf 2 beschrijven we zeer gedetailleerd de instandhoudingsdoelen van het gebied. De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning, zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura2000-gebieden zijn vastgesteld.

1. Gebiedsbeschrijving van de Oosterschelde

1.1 Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee afgesloten door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in enige mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats. Dit veroorzaakt een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen.

In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote oppervlakten slikken voor.

Binnendijs worden langs de oever een groot aantal karrevelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water. Het water, het intergetijdengebied en de binnendijs gelegen gebieden vormen samen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Deze variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling.

Vogelrichtlijngebied Oosterschelde

De Oosterschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De kustwateren (zout), intergetijdengebied, schorren en binnendijkse gronden (o.a. brakke inlagen) vormen namelijk samen het leefgebied van een aantal vogelsoorten dat beschreven staan in de Vogelrichtlijn. In Bijlage I van de Vogelrichtlijn staat een aantal vogelsoorten opgenoemd dat in de Westerschelde hun leefgebied heeft (artikel 4.1). Ook fungeert het gebied als broed-, rui- en overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (artikel 4.2).

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat we het voortbestaan en/of de voortplanting van de vogelsoorten zo veel mogelijk ondersteunen. Het gebied vormt een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel dat de vogels zo goed mogelijk beschermt.

Habitatrichtlijngebied Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde behoort tot het Natura2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Oosterschelde is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden, die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren. Ook nieuwe natuur valt binnen dit gebied, als dit noodzakelijk is om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden hebben is alleen rekening gehouden met vereisten die te maken hebben met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

2. Instandhoudingsdoelstellingen van de Oosterschelde

2.1 Hoofddlijnen van de Natura2000-doelen

De Oosterschelde behoort tot de Natura2000-gebieden. In juni 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Natura2000-Contourennotitie uitgebracht. Hierin staan de kaders voor de Natura2000-doelen. Hieronder leest u enkele hoofddlijnen van deze doelen.

De doelen zijn:

- bijdragen aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie;
- bijdragen aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk, zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;

- behouden en herstellen van de ruimtelijke samenhang met de omgeving voor de duurzame instandhouding van natuurlijke habitats en soorten, die in Nederland voorkomen;
- behouden en herstellen van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied. Dit geldt voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd;
- behouden en herstellen van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding. Dit geldt voor de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

De doelen zijn verder uitgewerkt in het doelendocument van juni 2006 en de ontwerpbesluiten die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 9 januari 2007 ter visie heeft gelegd.

Voor alle grote wateren geldt dat behoud of herstel van de ruimtelijke samenhang tussen geulen, ondieptes, platen en kwelders (of schorren) en de bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen van groot belang zijn.

2.2 Kernopgaven voor de Oosterschelde

In het doelendocument is voor de Oosterschelde een aantal kernopgaven geformuleerd. Deze zijn:

- Behoud van slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedende vogels en rustgebieden voor de gewone en grijze zeehond.
- Behoud en herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en gedijregime en als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van kwaliteit binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis en voor broedvogels (kluut, sterns) en als hoogwatervluchtplaats, overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

2.3 Instandhoudingsdoelen voor de Oosterschelde

De kernopgaven zoals u ze hierboven heeft gelezen, zijn in het ontwerpbesluit 'Oosterschelde' van 9 januari 2007 vertaald in instandhoudingsdoelen.

Voor de *habitattypen* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1160 Grote, ondiepe krekens en baaien: behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit.
- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia spp.* en andere zoutminnende planten: uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A).
- H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*): behoud van de oppervlakte.
- H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*): behoud van de oppervlakte en de kwaliteit van de schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) en uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (subtype B).
- H7140 Overgangs- en trilveen: uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Voor de *habitatrichtlijnsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1340 Noordse woelmuis: uitbreiding van de verspreiding, de omvang en het behoud van de kwaliteit van het leefgebied voor de uitbreiding van de populatie.
- H1365 Gewone zeehond: behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie voor een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.

Voor de *broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A132 Kluut ten minste 2.000 paren;
  - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren;
  - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren;
  - A193 Visdief ten minste 6.500 paren;
  - A195 Dwergstern ten minste 300 paren.
- Uitbreiding van de omvang en/of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A138 Strandplevier ten minste 220 paren.
- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van:
  - A194 Noordse stern ten minste 20 paren.

Voor de *niet-broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A004 Dodaars gemiddeld 80 vogels
  - A005 Fuut gemiddeld 370 vogels
  - A007 Kuifduiker gemiddeld 8 vogels
  - A017 Aalscholver gemiddeld 360 vogels
  - A026 Kleine zilverreiger gemiddeld 20 vogels
  - A034 Lepelaar gemiddeld 30 vogels
  - A043 Grauwe gans gemiddeld 2.300 vogels
  - A045 Brandgans gemiddeld 3.100 vogels
  - A046 Rotgans gemiddeld 6.300 vogels
  - A048 Bergeend gemiddeld 2.900 vogels
  - A050 Smient gemiddeld 12.000 vogels
  - A051 Krakeend gemiddeld 130 vogels
  - A052 Wintertaling gemiddeld 1.000 vogels
  - A053 Wilde eend gemiddeld 5.500 vogels
  - A054 Pijlstaart gemiddeld 730 vogels
  - A056 Slobeend gemiddeld 940 vogels
  - A067 Brilduiker gemiddeld 680 vogels
  - A069 Middelste zaagbek gemiddeld 350 vogels
  - A103 Slechtvalk gemiddeld 10 vogels
  - A125 Meerkoet gemiddeld 1.100 vogels
  - A130 Scholekster gemiddeld 24.000 vogels
  - A132 Kluut gemiddeld 510 vogels
  - A137 Bontbekplevier gemiddeld 280 vogels
  - A138 Strandplevier gemiddeld 50 vogels
  - A140 Goudplevier gemiddeld 2.000 vogels
  - A141 Zilverplevier gemiddeld 4.400 vogels
  - A142 Kievit gemiddeld 4.500 vogels
  - A144 Drieteenstrandloper gemiddeld 260 vogels
  - A149 Bonte strandloper gemiddeld 14.100 vogels
  - A157 Rosse grutto gemiddeld 4.200 vogels
  - A160 Wulp gemiddeld 6.400 vogels
  - A161 Zwarte ruiter gemiddeld 310 vogels
  - A162 Tureluur gemiddeld 1.600 vogels
  - A164 Groenpootruiter gemiddeld 150 vogels
  - A169 Steenloper gemiddeld 580 vogels

We gaan hierbij steeds uit van het seizoensgemiddelde.

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied van:
  - A037 Kleine zwaan
- Behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A143 kanoet gemiddeld 7.700 vogels

2.4 Instandhoudingsdoelstellingen versus 'oude doelstellingen'

Naast de doelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn blijven ook de doelstellingen vanuit de aanwijzing van de Oosterschelde als beschermd natuurmonument van kracht. Deze doelstellingen hebben betrekking op de doelstellingen voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van dat deelgebied (artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998). En wel zoals het is bepaald in het vervallen besluit. We noemen dit verder: 'de oude doelen'.

Gaan deze oude doelstellingen over Natura2000-waarden, dan vallen ze onder de instandhoudingsdoelstellingen zoals u ze hiervoor heeft gelezen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat de doelen om tegenstrijdig beheer vragen. In die gevallen gaan de Natura2000-doelen voor. Dit doen we om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In het in voorbereiding zijnde beheerplan voor het Natura2000-gebied worden de oude doelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Net als de overige instandhoudingsdoelen. Ook wordt dan uitgewerkt waar, gezien de oude doelen, achteruitgang van het natuurschoon de natuurwetenschappelijke betekenis toegestaan wordt ten gunste van Natura2000-doelen.

2.5 De oude doelen voor de Oosterschelde

Binnen het Natura2000-gebied Oosterschelde gelden de oude doelen voor de deelgebieden 'Oosterschelde-buitendijks' en 'Oosterschelde-binnendijks'.

Voor 'Oosterschelde-buitendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in het West-Palearctische gebied.
- Behoud van het ecologisch samenhangende geheel van open water, platen, slikken en schorren.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen die te danken zijn aan de verscheidenheid van milieuomstandigheden.
- Behoud van:
  - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen (blaaswier, darmwiervegetaties, klein en groot zee gras, Engels slijkgras, zee kraal, zee aster, kwelder gras, schorrezout gras, lamsoor, zee weegbree, gewone zoutmelde, strandkweek, zee alsem, rood zwenkgras, zilte rus, melkkruid, Engels gras, schorrekruid, strandmelde, spiesmelde, reukloze kamille, klein slijkgras, knotswier, groefwier en suikerwier),
  - het nationale en internationale belang als overwinteringsgebied, doortrekgebied en permanente verblijfplaats voor een groot aantal vogelsoorten (scholekster, kanoetstrandloper, bonte strandloper, wulp, tureluur, zilverplevier, steenloper, smient, pijlstaart, bergeend, rotgans, brandgans, kleine zwanen, kolganzen, rietganzen, tureluur, wilde eend, visdief, bontbekplevier, strandplevier en kluut)
  - de aquatische zoutwaterlevensgemeenschappen (zeepokken, mosselen, kokkels, platte slijkgaper, wadpier, draadworm, zager, nonnetje, zeeduizendpoot, wadslakje, alikruik, strandkrab, garnaal, slijkgarnaal, wilde mosselbanken, fauna van dijkvlooiingen met zakpijpen, zeedahlia's, zeeanjelier, sponzen, oesters, alikruiken, zeepokken, kreeft, zee kat, zeedonderpad, zeenaald, zwarte grondel, botervis, snotolf en harnasmantje)
  - met vele soorten plantaardig en dierlijk plankton en vissen (schol, schar, bot, tong, haring en sprot) dankzij de goede waterkwaliteit en het (potentiële) leefgebied voor de zee hond.
- Behoud van het weidse karakter en ongereptheid uit een oogpunt van natuurschoon.

Voor 'Oosterschelde-binnendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied, in samenhang met de binnendijkse natuurgebieden, als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in de West-Palearctische trekzone voor vogels.
- Behoud van de inlagen, karrevelden, kreekresten, eendenkooien en een graslandgebied.
- Behoud van de belangrijke ecologische en geohydrologische relaties met de Oosterschelde.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen dankzij de verscheidenheid in milieuomstandigheden, met name die van getijloze zoute en brakke milieus van gradiëntsituaties van zout naar zoet en van nat naar droog.
- Behoud van:
  - de functie als leefgebied voor haas, konijn, mol, wezel, bunzing, hermelijn, noordse woelmuis en rugstreeppad.
  - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen, waarin zeldzame plantensoorten voorkomen (zee kraal, schorrekruid, schorrezout gras, kweldergrassen, zilte rus, zee aster, melkkruid, kamgras, rood zwenkgras, veldgerst, duizendblad, kattedoorn, kleine klaver, riet, zeebies, spiesmelde, slanke waterbies, moeraszout gras, valse voszegge, zomprus, ruppia, schedefonteinkruid, zilte waterranonkel, zannichellia, duinriet, zeegroene zegge, moeraswespenorchis, bleekgele droogbloem, stijve ogentroost, duindoorn, fraai duizenguldenkruid, zilte zegge, lidsteng, rode waterereprijs, matenbies, zeerus, zeegroene rus, kleine lisdodde, brede stekelvaren, wijfesvaren, moerasvaren, veenmos, oeverzegge, moeraswilgenroosje, waterzuring, lisdodde, oeverzegge, cyperzegge, tweerijige zegge, scherpe zegge, braam, galigaan, geelhartje, rietorchis, greppelrus, krielparnassia, kwelderzegge, strandbiet, zeewinde, blauwe zeedistel, harig wilgeroosje, rietzwenkgras, lamsoor, gevlekte orchis, tenger fonteinkruid, gedoorn dhoornblad, waterranonkel, kweek, grote brandnetel, breedbladige orchis, addertong, gewone vlier, meidoorn en hondsdrif).
  - Behoud als broedgebied (bosrietzanger, rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterhoen, meerkoet, dodaars, Kievit, scholekster, tureluur, grutto, kluut, bontbekplevier, strandplevier, kokmeeuw, visdief, noordse stern, eenden, kleine plevier, tijftjaf, winterkoning, spotvogel, bruine kiekendief en blauwborst), foerageergebied (kluut, tureluur, Kievit, grutto, smient, rotgans) en pleisterplaats van nationaal en internationaal belang voor kust- en weidevogels, ganzen, eendachtigen en steltlopers.
- Behoud van de variatie in de elementen water, land, dijken, vegetatietypen en vogelrijkdom uit het oogpunt van natuurschoon.

2.6 Toetsingskader

De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura2000-gebieden zijn vastgesteld.

Project ZLD-6476

Projectevaluatie

Versie: 1
Status: Definitief
Datum: 31-07-2007
Kenmerk: PZDB-R-07191

Projectevaluatie
ZLD-6476 Proef zeegrasmitigaties Oosterschelde

	Opgemaakt	Vrijgegeven:	Vastgesteld:
Naam:	A.M. de Jong	ing. R.H.M. van de Voort	ir. ing. J. Perquin
Functie	Projectondersteuning	Contractbegeleider	Omgevingsmanager
Afdeling:	AXZ	AXZ	AXZ
Datum:	31-07-2007	01-08-2008	01-08-2008
Paraaf:			